

Andmekaitse Inspeksioon
Tatari 39
Tallinn 10134

Haridus- ja Teadusministeerium
70000740
Munga 18
50088 Tartu

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) paragrahvis 6 sätestatust palun kooskõlastada

Uuringu pealkiri	Rahvusvaheline vilistlaste uuring Eurograduate
-------------------------	---

poliitikakujundamise uuring (IKS § 6 lg 5)	jah
uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid	Ei
isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti (sh tema nimi ja kontaktandmed)	Mirjam Reinthal Tel 735 2405 e-post andmekaitse@hm.ee
eetikakomitee otsuse olemasolu	Ei
osa uuringust toimub andmesubjekti nõusoleku alusel <i>Kui jah, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.</i>	Jah

1. Vastutava töötleja üldandmed	
1.1.1 Vastutava töötleja nimi	Haridus- ja Teadusministeerium
1.1.2 Registrikood	70000740
1.1.3 Aadress	Munga 18, 50088 Tartu
1.1.4 Kontaktandmed (sh kontaktisik)	Telefon: 735 0222 e-post: hm@hm.ee Tellija uuringu projektijuht: Marian Juurik Tel: 51966969 e-post: marian.juurik@hm.ee
1.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest)	Volitatud töötleja registriandmed

2. Volitatud töötleja üldandmed	
2.1.1 Volitatud töötleja nimi	Sihtasutus Mõttekoda Praxis
2.1.2 Registrikood	90005952
2.1.3 Aadress	Ahtri tn 6a, 10151 Tallinn
2.1.4 Kontaktandmed (sh kontaktisik)	Praxis@praxis.ee ; Sandra Haugas (sandra.haugas@praxis.ee ; +372 5029173)
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest)	Ei erine registriandmetest

3. Mis on teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus?

Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 6 lõige 1 punkt (e) järgi on andmete andmise õiguslik alus avalikes huvides olevate ülesannete täitmine, milleks on Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimusel Eurograduate Eesti uuringu läbiviimine.

Isikukaitseandmete seadus § 6 lõige (5) võimaldab uuringu läbiviijal avaliku ülesande täitmisel poliitika kujundamiseks tehtava uuringu tarbeks isikuandmeid pärida ja töödelda.

Uuringu tellija on Haridus- ja Teadusministeerium (*edaspidi HTM*). EV haridusseaduse § 6 lg 2 p 9 järgi on HTM ülesanne osaleda riikliku teaduspoliitika elluviimises ja tellida haridusalaseid uurimistöid. Tulenevalt VV 13.08.2021 määruse nr 80 „Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimäärus“ § 5 punktist 6 on ministeeriumi ülesandeks korraldada poliitika mõju hindamist ja selleks vajalike uuringute ning statistika koostamist.

4. Mis on isikuandmete töötlemise eesmärk?

Eurograduate uuringu eesmärk on saada usaldusväärne ülevaade Eesti kõrgkoolide vilistlaste õpingutega seotud taustast ja mobiilsusest, oskustest ning omandatud oskuste kasutamisest töökohal, toimetulekust ja siirdest tööjõuturule, rahulolust õpingute ja tööga ning hinnangutest õppetöö kvaliteedile ning omandatud pädevustele. Muuhulgas peab uuring vastama küsimusele, milline haridus ja kogemused valmistavad vilistlasi ette paremaks toimetulekuks tööturul. Samuti on üks uuringu eesmärke võrrelda vastavaid tulemusi teiste Euroopa riikide tulemustega.

Lisaks on üheks eesmärgiks võimaldada uuringus osalenud Eesti kõrgkoolidel analüüsida oma vilistlaste tagasisideküsitluse tulemusi oma kooli lõikes detailsemalt, et kogutud andmed muutuksid praktiliseks arendustegevuseks (milliste tasemete, valdkondade ja õppekavade lõpetanute puhul on hinnangud kriitilisemad) ja annaksid aluse otsuste tegemiseks.

Anonümiseeritud vastamisandmete edastamiseks vilistlase kodukõrgkoolile küsitakse küsitluses osalejatelt eelnevalt nõusolekut.

5. Selgitage, miks on isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks.

Uuringu meetodikaks on tagasiside küsimine veebiküsitluse kaudu. Veebiküsitluse eesmärgiks on koguda informatsiooni suurelt hulgalt uuringu sihtrühmalt (vilistlased) selliselt, et tulemusi oleks võimalik üldistada usaldusväärselt kogu sihtrühmale ning et valim oleks representatiivne kõigi Eestis kõrgharidust võimaldavate õppeasutuste, kõrgharidustaseme õpete ja õppevaldkondade lõpetanute osas. Valim peab olema representatiivne ka välismaalastest vilistlaste osas.

Uuringu läbiviijal on vilistlastega kontakteerumiseks vajalik küsida ning taotleda juurdepääsu kõrgkoolide käsutuses olevale vilistlaste kontaktibaasile. Selleks, et tagada kogutavate andmete kvaliteet ja usaldusväärsus (nt et uuringusse ei satuks sihtgruppi mittekuuluvad isikud ning vältimaks mitmekordset vastamist) on oluline genereerida personaalsed küsitluslingid. Uuringu kutsed, mis personaalseid küsitluslinke sisaldavad, edastab vilistlastele uuringufirma. Kuigi uuringu kutsed saaksid vilistlastele edastada ka kõrgkoolid, ei poolda uuringu läbiviija seda varianti. Nimelt näitavad Praxis varasemad kogemused (nt Eurograduate uuringuga sarnase Eurostudent uuringuga), et juhul kui küsitlusuuringu sihtgrupiga kontakteerub Praxis, võivad vastasmäärad olla koguni mitu korda kõrgemad võrreldes sellega, kui sihtgrupiga kontakteerub kõrgkool. Võimalikult kõrged vastasmäärad on Eurograduate uuringu jaoks kriitiliselt tähtsad. Kogutud andmed eri kategooriate lõikes (nt kõrgkoolid, õppevaldkonnad, õppeastmed) peavad

olema esinduslikud, st piisavalt kvaliteetsed ja usaldusväärsed, et pakkuda sisendit Eesti kõrghariduspoliitika kujundamiseks ning rahvusvaheliste võrdluste läbiviimiseks. Kui vilistlastega kontakteerub uuringufirma, saab ta läbiviijana protsessi kõige paremini koordineerida: nt madalate vastamismäärade korral vastava(te) kõrgkooli(de) vilistlastele meeldetuletuskirju saata, kindlustada et asjakohaseima sisuga meeldetuletuskirjad lähevad vilistlaste poole teele kõige asjakohasematel aegadel, mitte koormata meeldetuletuskirjadega juba küsitlusele vastanud, jms. Arvestades küsitlusuuringutele vastamise aktiivsuse üldist langustrendi, on üha tähtsam keskenduda end tõestanud lähenemistele vastamismäärade tõstmiseks. Eelnevast tulenevalt taotlebki HTM, kui uuringu tellija, luba AKI-lt, mille alusel oleks võimalik kõrgkoolidel väljastada oma vilistlaste e-posti aadressid uuringu läbiviijale ehk Praxisele.

6. Selgitage ülekaaluka huvi olemasolu.

Uuringu eesmärk on kõrghariduspoliitika kujundamiseks sisendi saamine, arvestades järgmisi avalikke ülesandeid.

- Vastavalt kõrgharidusstandardi § 3 p 3 peab õppekavades läbi viidav õpe arvestama tööturu, ühiskonna ja sihtühkonna vajadusi. Vilistlaste tagasiside oma erialal töö leidmise võimaluste, õpitu ja töökohal nõutu vastavuse kohta on väga oluline komponent hindamiseks kõrgkoolide poolt pakutava õppe vastavust mainitud ootustele. Üleriigiliselt ühtse küsimustiku alusel teostatav uuring annab võrreldava pildi kõrgkoolide poolt pakutavatest teenustest ja võimaldab riigil seada edaspidises tegevuses fookusesse need aspektid, millega vilistlased on kõige vähem rahul.
- Kõrgharidusseaduse (KHaS) § 38 Institutsionaalne akrediteerimine järgi peab kõrgkool läbima vähemalt korra 7 aasta jooksul institutsionaalse akrediteerimise, mille käigus hinnatakse muu hulgas, kas kõrgkooli lõpetanud on oma erialaste teadmiste ja sotsiaalsete oskustega nii siseriiklikult kui rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised (hõive, palk) ning kas nad on rahul õppe kvaliteediga. Lisaks hinnatakse kõrgkooli tegevuste vastavust ühiskonna ootustele ja vajadustele, sh kas kõrgkool kaasab vilistlasi kõrgkooli ja teadmusühiskonna arendamiseks suunatud tegevustesse. Institutsionaalse akrediteerimise juhend: [Eneseanalüüsi juhend kõrgkoolile 2025](#)
- KHaS § 41 Tegevustoetus: Kõrgkooli lõpetanute töötamise ja edasi õppimise näitaja on ka üheks tulemusnäitajaks, mille alusel riik eraldab kõrgkoolidele tulemusrahastamisel tegevustoetust.
- KHaS § 43 Haldusleping: HTM ja ülikoolide vahel sõlmitud halduslepingutes perioodiks 2026-2028 on kokku lepitud, et ülikool teeb koostööd tööandjate, vilistlaste ja õppeasutustega ning teeb riigiga koostööd tervikliku talendipoliitika väljatöötamisel ja elluviimisel, mis aitab talente Eestisse meelitada, Eestis hoida ja Eesti ühiskonnaga siduda;
- Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 üks eesmärk on tagada igale motiveeritud ja võimekale üliõpilaskandidaadile ligipääs kvaliteetsele, paindlikule ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavale kõrgharidusõppele. Eesmärgi täitmise hindamiseks kasutatakse mõõdikut “osakaal vilistlastest, kes on rahul õppejõudude ning õpetamise ja juhendamisega. Rahulolu näitaja andmed võetakse Eurograduate vilistlasuuringust.
- Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 üks eesmärk on, et õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele. Eesmärgi täitmise hindamiseks kasutatakse järgmisi mõõdikuid: lõpetajate ettevõtlikkus ja vilistlaste rahulolu praktikavõimalustega. Rahulolu näitaja andmed võetakse Eurograduate vilistlasuuringust. Ühe tegevusena nähakse mh ette, et tuleb tõhustada toetusmeetmeid, et tipposkustega välisõppurid ja vilistlased jääksid püsivalt Eestisse.

7. Selgitage, kuidas tagate, et isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Uuring viiakse läbi veebiküsitlusena. Uuringu tulemus esitatakse üldistusena, mille tulemusena ei ole konkreetseid isikuid võimalik tuvastada.

Kõik tulemused esitatakse statistilise analüüsina üldistatult kujul. Uuringu käigus ei töödelda eriliigilisi isikuandmeid. Vilistlastel, kelle e-postiaadressile küsitluskutse saadetakse, on täielik õigus otsustada, kas nad soovivad küsitlusuuringus osaleda või mitte. E-postiga saadetavas kutses tutvustatakse uuringut ja selle eesmärki, aga ka seda, miks kutse saadeti ning ka andmete töötlemise ja uuringutulemuste avaldamise põhimõtteid (nt et uuringus osalemine on vabatahtlik ja anonüümne ning tulemused avaldatakse kujul, mis ei võimalda tuvastada konkreetseid vastajaid ja nende vastuseid).

Küsitluse avalehele tekitatakse nõusolekuvorm, st tekst, mis detailsemalt selgitab andmete töötlemise ja uuringutulemuste esitamise põhimõtteid ning millele vilistlased enne uuringus osalema asumist oma nõusoleku annavad. Ka juba küsitlusele vastama asunud vilistlasel on soovi korral võimalik hiljem (vastamise käigus) uuringus osalemine pooleli jätta, st oma nõusolek uuringus osaleda tagasi võtta ja vastuseid mitte esitada. Nõusoleku tagasivõtmisel kustutab Praxis kõik isiku andmed, st kontakt, personaalne link ja antud vastused.

Töödeldavate isikuandmete põhjal ei muudeta isikute potentsiaalsete kohustuste mahtu ega kahjustata muul viisil ülemääraselt andmesubjektide õigusi.

Pärast küsitluse lõppu viiakse läbi ka auhindade loosimine üliõpilaste vahel, kes küsimustiku lõpuni täitsid. Loosimise jaoks e-posti aadresside loetelu kokku pannes ei vaata Praxis andmete sisu, vaid ainult seda, et vilistlane oleks küsimustiku lõpuni täitnud. Küsimustiku lõpuni täitnud vilistlastelt küsitakse küsimustiku lõpus eraldi nõusolek, kas küsimustiku täitja soovib osaleda ka auhindade loosimises.

Pärast küsitluse lõppu anonümiseerib Praxis andmed esimesel võimalusel (vt täpsemalt punkt 10).

8. Kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani?

Kõrgkoolid koostavad faili 2020/2021 ja 2024/2025 õa lõpetanute e-posti aadressidest ning edastavad faili e-posti teel krüpteeritud kujul Praxise-poolsele projektijuhile ja Praxise andmetöötlejale.

9. Loetlege isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus.

Eesti kõrgkoolide kõik 2020/2021 ja 2024/2025 õppeaastatel lõpetanud. 2020/2021 õ.-a. lõpetas kõrgharidusõppe 9618, 2024/2025 õ.-a. 10 160 üliõpilast, **kokku 19 778 inimest.**

9.1. Tooge välja periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse.

Õppeaastad 2020/2021 ja 2024/2025.

9.2. Loetlege töödeldavate isikuandmete koosseis.

Iga vilistlase kohta küsime kõrgkoolidelt järgmised andmed ehk töödeldavate isikuandmete

koosseis on järgmine: Lõpetatud kõrgkool Vilistlase e-post Vilistlase õppeaste Vilistlase lõpetamise aasta Lõpetatud õppekava ISCED kood Kas on välisüliõpilane või mitte
9.3. Loetlege isikuandmete allikad. Kõrgkoolide kontaktide andmebaasid
9.4. Kas andmeandjatega (andmekogu vastutava töötlejaga) on konsulteeritud ning nad on valmis väljastama uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed? Kõrgkoolidega on teemat eelnevalt arutatud ning nad on huvitatud osalemisest, kuna see annab neile võimaluse saada punktis 6 loetletud eesmärkide saavutamiseks vajalikku teavet. Eelneva Eurograduate küsitlusvooru korral olid kõik kõrgkoolid valmis uuringus osalema ning ka kontaktandmeid jagama, v.a üks kõrgkool, kes küll soovis osaleda, kuid edastas ise uuringu küsitluskutsed oma lõpetanutele.
10. Kas kogutud andmed pseudonümiseeritakse või anonümiseeritakse? Mis etapis seda tehakse? Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise (vastutav töötleja, volitatud töötleja, andmeandja vms)? Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis selgitada, miks seda ei tehta. Kogutud andmed anonümiseeritakse volitatud töötleja poolt. Volitatud töötleja kustutab pärast küsitluse lõppu nii kõrgkoolidelt saadud e-posti aadressid kui ka personaalsed küsitluslingid, mis kaotab võimaluse siduda vastuseid konkreetse vastajaga. Lõpliku anonümiseerimise viib volitatud töötleja läbi andmete üleandmise eel uuringu tellijale ja konsortsiumile, eemaldades vastustest ka lahtised vastused ja muud tunnused, mis kombineerituna võivad aidata vastajat tuvastada.
10.1. Loetlege pseudonümiseeritud andmete koosseis. Andmeid ei pseudonümiseerita, vaid anonümiseeritakse (vt ka eelmist küsimust).
10.2. Kirjeldage pseudonümiseerimise protsessi ja vahendeid. Kui kasutatakse koodivõtit, siis tuua välja, kes koodivõtit säilitab ja kui kaua säilitab. Andmeid ei pseudonümiseerita, vaid anonümiseeritakse, mis tähendab ühtlasi, et andmeid ei ole võimalik ei koodivõtme abil ega muul moel enam isikuga tagasi siduda.
10.3. Tooge välja pseudonümiseeritud andmete säilitamise aeg ja põhjendus. Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis tuua välja andmete kustutamise tähtaeg. Andmeid ei pseudonümiseerita. Anonümiseeritud küsitlusandmed kuuluvad HTMile. Praxis esitab anonümiseeritud küsitlusandmed ka Eurograduate konsortsiumile rahvusvaheliselt esindusliku ning võrdlusi võimaldava andmebaasi loomiseks, mis on osa uuringu tellija poolt ette nähtud ülesandest. Küsitlusuuringu läbiviimise jaoks vajalikud isikuandmed (vilistlaste e-posti aadressid) ja personaalsed lingid kustutab Praxis vahetult pärast küsitluse lõppu (hiljemalt 04.01.2027) – seda kõikjalt ehk nii küsitluskeskkonnast kui ka projektijuhi ja andmetöötleja arvutist. Andmete kustutamise kohta koostatakse akt. Küsitlusandmed anonümiseeritakse pärast küsitluse lõppu esimesel võimalusel (vt ka punkt 10), kuid mitte kohe pärast küsitluse sulgumist (ehk mitte tähtajaga 04.01.2027) – lõplik anonümiseerimine (kombineerituna vastaja tuvastamist

võimaldavate tunnuste kustutamisega) tehakse 30 päeva jooksul peale tulemuste tellijale üleandmist, sest vastasel juhul poleks võimalik statistikat teha. Lõplik andmete kustutamise tähtaeg on hiljemalt 30.06.2028.

11. Kas andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest? <i>Jah/ei</i>	Jah
11.1. Kui vastasite ei, siis palun põhjendage	-
11.2. Kui vastasite jah, siis kirjeldage, kuidas teavitatakse.	Andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest nõusolekuvormil, kus selgitatakse, kust andmed saadi, kes on vastutav töötleja ning kuidas andmeid töödeldakse.
11.3. Kust on leitavad andmekaitsetingimused?	Küsitlusvormil oleval nõusolekuvormil.

12. Kas isikuandmeid edastatakse kolmandatesse riikidesse <i>Jah/ei. Kui vastate küsimusele jah, siis täita ka järgnevad lahtrid.</i>	Ei
12.1. Loetlege riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse.	-
12.2. Milliseid lisakaitsemeetmeid kasutatakse?	-

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

Triin Laasi-Õige
kantsler

(allkirjastatud digitaalselt)

Taotluse lisad:

Lisa 1: Nõusoleku võtmise vormi kavand	
Lisa 2: Küsimustiku kavand	